

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO LA PERGOLA
23 päivänä toukokuuta 1996 *

I Johdanto

1. Kansallisen tuomioistuimen esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee perustamis-sopimuksen 6 artiklassa vahvistetun syrjäntä-kiellon periaatteen tulkintaa. Ennakkoratkai-supyyntö koskee erityisesti sen seikan selvittämistä, onko Ruotsin lainsäädännössä sellaisille ulkomaalaisille kantajille, jotka aikovat nostaa kanteen Ruotsin kansalaisia tai ruotsalaisia yhtiöitä vastaan ja joihin ei sovelleta oikeudenkäyntiasioita koskevissa kansainvälisissä sopimuksissa määrättyä jär-jestelmää, säädetty velvollisuus asettaa vakuus oikeudenkäyntikulujen maksamisesta (cautio iudicatum solvi) yhteensopiva perus-tamissopimuksen sen määräyksen kanssa, johon ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä viitataan.

II Asian tosiseikat

2. Brittiläinen yhtiö MSL Dynamics Ltd (jäljempänä MSL) haastoi vuoden 1993 tou-kokuussa ruotsalaisen osakeyhtiön, Data Delecta Aktiebolagin (jäljempänä Data

Delecta), ja Ronny Forsbergin oikeuteen. Kantaja vaati Solna tingsrättiä velvoittamaan vastaajat yhteisvastuullisesti maksamaan 173 335 Yhdysvaltain dollaria, jotka kanta-jalla oli saatavaa, koska Data Delectan sille olevaa velkaa ei ollut maksettu sovittuina päivämäärinä. Kyseinen saatava perustui sii-hen, että kantaja oli myynyt vuoden 1990 huhtikuun ja vuoden 1991 syyskuun välillä Data Delectalle tietojenkäsittelylaitteita. Ronny Forsberg haastettiin oikeuteen, koska hän oli taannut vastaajana olevan yhtiön velat.

3. Vastaajat kiistivät kanteen ja vaativat lisäksi, että kantaja velvoitettaisiin asetta-maan 500 000 Ruotsin kruunun suuruinen vakuus niiden oikeudenkäyntikulujen mak-samisesta, jotka se mahdollisesti velvoitetaan maksamaan. Tuomioistuin hylkäsi vastaajien vaatimuksen vakuuden asettamisesta ja perusteli tätä päätöstä sillä, että kyseinen ruotsalainen säännös oli ristiriidassa Luga-non yleissopimuksen kanssa, joka toisaalta tältä osin poikkesi yleisesti sovellettavasta ruotsalaisesta oikeusnormista.

4. Vastaajat hakivat muutosta Solna tingsrät-tin tuomioon Svea hovrättiltä, joka 8.2.1994 vahvisti alioikeuden tuomion. Vastaajat haki-vat muutosta Högsta domstolenilta. Högsta domstolen puolestaan katsoi, että yhteisöjen

* Alkuperäinen kieli: italia.

tuomioistuimelle oli esitettävä seuraava ennakkoratkaisukysymys:

”Onko tällaisen vakuuden vaatimista kantajalta, joka on brittiläinen oikeushenkilö, pidettävä Rooman sopimuksen — ensisijaisesti sen 6 artiklan (aiemman 7 artiklan) — vastaisena, koska vastaavaa vaatimusta ei voida esittää ruotsalaisia oikeushenkilöitä kohtaan?”

III Asiaan sovellettavat kansalliset oikeussäännöt

5. Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että lain 1980:307 1 pykälän mukaan ulkomaan kansalaisen, joka ei asu Ruotsissa, tai ulkomaisen oikeushenkilön, joka aikoo nostaa kanteen ruotsalaisessa tuomioistuimessa Ruotsin kansalaista tai ruotsalaista oikeushenkilöä vastaan, on vastaajan niin vaatiessa asetettava vakuus niiden oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, jotka se lainvoimaisessa päätöksessä mahdollisesti veloitetaan maksamaan. Tämän saman lain 4 pykälän nojalla kante on hylättävä, jos vastaaja tai tuomioistuinta tyydyttävää vakuutta ei ole asetettu. Lain 5 pykälän nojalla ulkomaiset oikeushenkilöt vapautetaan

taan tästä velvollisuudesta, jos Ruotsia velvoittavissa kansainvälisissä yleissopimuksissa näin määrätään.

Kansallinen tuomioistuin on lisäksi ilmoittanut, että useiden eri maiden kansalaiset ja niihin sijoittautuneet oikeushenkilöt on vapautettu tämän vakuuden asettamisvelvollisuudesta kyseisten valtioiden liittyttyä lain 1980:307 5 pykälässä tarkoitettuihin kansainvälisiin yleissopimuksiin. Kaikki Länsi-Euroopan valtioiden kansalaiset ja suurin osa näihin maihin sijoittautuneista oikeushenkilöistä on vapautettu tästä velvollisuudesta lukuun ottamatta kuitenkin Isoon-Britanniaan, Kreikkaan ja Irlantiin sijoittautuneita oikeushenkilöitä. Koska Ruotsin kuningaskunta liittyi 16.9.1988 Luganon yleissopimukseen, joka Ruotsin osalta tuli voimaan 1.1.1993 (laki 1992:794), ruotsalaiset tuomiot ja päätökset ovat välittömästi täytäntöönpanokelpoisia Isossa-Britanniassa, joka myös on liittynyt yleissopimukseen. On kuitenkin huomautettava, etteivät kaikki yhteisön jäsenvaltiot ole ratifioineet Luganon yleissopimusta.

6. Kansallinen tuomioistuin on esittänyt, että edellä mainitun yleissopimuksen johdosta ei enää olisi tarvetta soveltaa lain 1980:307 riidanalaista säännöstä tässä asiassa. Olipa asia kyseisen säännöksen soveltamisen tarpeen osalta miten tahansa, yhteisöjen tuomioistuimelle esitetty kysymys ja siis ainoa ratkaistava kysymys koskee yhteisön perustamissopimuksen määräyksiä eikä mitään muuta sellaista kansainvälistä sopimusta, joka voitaisiin ottaa huomioon ruotsalaisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi.

IV Ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottamista koskevia huomioita

7. Ruotsin oikeusjärjestyksessä oikeudenkäyntikulujen maksamista koskevasta vakuudesta säädetään eräessä siviiliprosessuaalisessa oikeussäännössä. Tässä asiassa on varmistettava, rikotaanko perustamissopimuksen 6 artiklassa vahvistettua syrjäntäkiellon periaatetta, johon kansallinen tuomioistuin on viitannut, kansallisen lainsäädännön kyseisellä säännöksellä, jota, kuten edellä todettiin, sovelletaan vain muiden maiden kansalaisiin tai siellä sijaitseviin oikeushenkilöihin ja, siltä osin kuin asialla on merkitystä tässä, yhteisön muiden jäsenvaltioiden kuin Ruotsin kansalaisiin tai niissä sijaitseviin oikeushenkilöihin.

8. Ensinnäkin on todettava, että mielestäni ei ole selvää, voidaanko ennakkoratkaisukysymys sellaisena, kuin se on asiassa esitetty, ottaa tutkittavaksi.

Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut, perustamissopimuksen 6 artiklassa "määrätään", että "kaikkia yhteisön oikeuden soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa olevia henkilöitä on kohdeltava täysin yhdenvertaisesti jäsenvaltion omien kansalaisten kanssa"¹ (kursiivi kirjoittajan). Ennakkoratkaisukysymys on esitetty, koska siitä, että kanteen nostamisen yhteydessä vaaditaan Ruotsin lainsäädännössä säädettyä vakuutta, aiheutuu haittaa muissa jäsenvaltioissa asuville luonnollisille henkilöille ja niissä sijaitseville oikeushenkilöille, ja siitä lisäksi aiheutuu, vaikkakin vain välillisesti, että kyseisiä oikeussubjekteja syrjitään, kun nämä käyttävät perustamissopimuksessa taattua vapautta eli tavaroiden vapaata liikkuvuutta. Riidanalaisesta vakuudesta seuraa näet, että ulkomaisten taloudellisten toimi-

joiden sellaisten saatavien perintä, jotka ovat peräisin tavaroiden vapaata liikkuvuutta käyttäen toteutetuista kaupoista ja liiketoimista, on hankalampaa. Juuri tästä seuraa, että perustamissopimuksessa ulkomaalaisille henkilöille täsmälleen samoilla ehdoilla kuin Ruotsin kansalaisillekin myönnetyn oikeuden käytössä esiintyy syrjäntää, koska kyseisen oikeuden käyttöä vaikeutetaan. Sekä Helleenien hallitus että Ruotsin hallitus, jotka, kuten Irlannin hallituskin, ovat esittäneet huomautuksensa, arvioivat, että ennakkoratkaisukysymys on ymmärrettävä juuri näin. Myös komissio on samaa mieltä. On kiistatonta, että yhteisöjen tuomioistuin voi ratkaista tällaisen kysymyksen. Kysymyksen tutkittavaksi ottaminen on kuitenkin kyseenalaista, koska liiketoimi, johon kansallisessa tuomioistuimessa riitautettu saatava perustuu, tapahtui vuoden 1990 huhtikuun ja vuoden 1991 syyskuun välillä, jolloin Ruotsi ei vielä ollut Euroopan yhteisöjen jäsen. Tämä seikka huomioon ottaen ei siis voida olettaa, että kanne, jonka kantaja on nostanut ruotsalaisessa alioikeudessa periäkseen saatavansa, perustuisi sellaiseen oikeustoimeen tai sellaiseen oikeussuhteeseen, johon silloin, kun siihen ryhdyttiin tai se syntyi, sovellettiin yhteisön oikeuden määräyksiä ja säännöksiä sekä näin ollen periaatetta, johon ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä on viitattu, tai että kanne joka tapauksessa liittyisi tällaiseen oikeustoimeen tai oikeussuhteeseen. Yhteisöjen tuomioistuin on useasti todennut, ettei se voi ratkaista ennakkoratkaisukysymyksiä, jos yhteisön oikeuden tulkittamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian "tosiasialliseen" luonteeseen; se ei tietystikään voi ratkaista kysymystä, jos tulkittamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohteeseen.² "Tosiasialli-

1 — Asia 186/87, Cowan, tuomio 2.2.1989, Kok. 1989, s. 195.

2 — Ks. mm. asia C-378/93, La Pyramide, määräys 9.8.1994, Kok. 1994, s. I-3999.

suudella” tarkoitetaan tässä yhteydessä mielestäni myös yhteisön oikeussäännön ajallista sovellettavuutta.

9. Käsiteltävänäni on tapaus, jossa yhteisön oikeus on ennakkoratkaisupyynnön esittävän tuomioistuimen kannalta myöhemmin annettua lainsäädäntöä (ius superveniens).³ Jos asiaa tarkastellaan tältä kannalta pelkästään yhteisöjen tuomioistuimen tekemien ratkaisujen valossa ja niiden avulla, huomataan, että asiassa on viime aikoina todettu, että yhteisön oikeutta voidaan soveltaa taannehtivasti, jos sitä sovelletaan yhdessä lievemmän rikoslain soveltamista koskevan periaatteen kanssa.⁴ Tämä arviointiperuste ei ilmeisesti kuitenkaan sovellu tähän asiaan. Myöhemmin annettu lainsäädäntö (ius superveniens) liittyy tässä asiassa ainoastaan yleiseen syrjäntäkiellon periaatteeseen. Tämän jälkeen on muistettava, mitä ilmaisuja kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltävänä Ruotsin lainsäädännössä säädettyä vakuutta koskeva asia on, on käyttänyt pyytäessään yhteisöjen tuomioistuimelta, että tämä tulkitseisi perustamissopimuksen 6 artiklaa (ja toteaisi, onko kyseistä määräystä mahdollisesti rikottu). Kansallisen tuomioistuimen mukaan ei ole tarkoitettu, että syrjäntäkiellon periaatteella olisi merkitystä ainoastaan prosessioikeudessa, jossa myöhemmin annettuja oikeussääntöjä yleensä sovelletaan myös ennen niiden voimaantuloa tapahtuneisiin seikkoihin tai perustettuihin oikeuksiin. Tällä periaatteella on kansallisen tuomioistuimen mukaan myös aineellista merkitystä silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimelta kysytään, mitä syrjiviä vaikutuksia kansallisella oikeussäännöllä mah-

dollisesti on perustamissopimuksessa taattujen vapauksien ja oikeuksien käyttämiseen. Ruotsalainen tuomioistuin ei kuitenkaan ole mitenkään selvittänyt, millä perusteella yhteisön oikeutta voitaisiin soveltaa sen käsiteltävänä olevassa asiassa. En ymmärrä kuinka tai miksi kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia kuuluisi perustamissopimuksessa eikä Luganon yleissopimuksessa tai jossain muussa mahdollisessa oikeuslähteessä vahvistetun syrjäntäkiellon periaatteen soveltamisalaa.⁵

Tutkittavaksi ottamista koskeva epäselvyys aiheutuu siis mielestäni erityisesti siitä, ettei ole selvää, mikä merkitys kysymyksellä on. Siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin katsoo voivansa sivuuttaa tämän epäselvyyden tai jättää kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi sen arvioimisen, soveltuuko yhteisön oikeus kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaan riitaan, tarkastelen jäljempänä asian aineellista puolta.

V Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia

Syrjäntäkiellon periaatteen oikeudellinen perusta

10. Kahdessa aiemmassa, tätä asiaa vastavassa asiassa⁶ yhteisöjen tuomioistuin on

3 — Vastaavanlainen asia on asia C-387/92, Banco Exterior de España, tuomio 15.3.1994, Kok. 1994, s. I-877. Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin totei, ettei espanjalaisen tuomioistuimen esittämällä tietyillä ennakkoratkaisukysymyksillä ollut merkitystä asiassa siltä osin kuin niissä viitattiin tilanteisiin, jotka koskivat aikaa ennen Espanjan kuningaskunnan liittymistä Euroopan yhteisöihin.

4 — Yhdistetyt asiat C-358/93 ja C-416/93, Bordessa ym., tuomio 23.1.1995, Kok. 1995, s. I-361 ja yhdistetyt asiat C-163/94, C-165/94 ja C-250/94, Sanz de Lera, tuomio 14.12.1995, Kok. 1995, s. I-4821.

5 — Vastaava huomautus voidaan esittää sen suhteen, voidaanko tähän asiaan mahdollisesti soveltaa Euroopan talousalueesta tehtyä sopimusta, jossa Ruotsin kuningaskunta on sopimuspuolena. Euroopan talousalueesta tehty sopimus, joka on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 1994 L 1, s. 3, tuli näet voimaan vasta 1.1.1994 eli siis kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian tosiseikkojen tapahtumisen jälkeen. Kyseisen sopimuksen 4 artiklassa määrätään, että ”kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjäntä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista”.

6 — Asia C-20/92, Hubbard, tuomio 1.7.1993, Kok. 1993, s. I-3777 ja asia C-398/92, Mund & Fester, tuomio 10.2.1994, Kok. 1994, s. I-467.

tarkastellut sitä, mitä vaikutuksia syrjäntäkiellon periaatteella on kansallisen oikeusjärjestyksen prosessuaalisiin oikeussääntöihin. Kysymys oli näissä molemmissa asioissa muotoiltu eri tavalla ja yhteisöjen tuomioistuimen antamat vastaukset olivat erilaiset. Asiassa Hubbard riita koski Saksan lainsäädännössä säädettyä oikeudenkäyntikulujen maksamista koskevaa vakuutta, ja asiassa todettiin, että tämä säännös oli vastoin perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklassa vahvistettua syrjäntäkiellon periaatetta. Vaikka kansallinen tuomioistuin pyysi yhteisöjen tuomioistuinta lausumaan myös perustamissopimuksen 7 artiklasta (nykyisestä 6 artiklasta), yhteisöjen tuomioistuin teki ratkaisunsa pelkästään palvelujen vapaata tarjontaa koskevien sellaisten erityismääräysten perusteella, joista tuossa asiassa oli kyse, ja se noudatti tältä osin julkisasiamies Darmonin ratkaisuehdotusta; julkisasiamies Darmon oli vedonnut periaatteeseen, jonka mukaan erityissäännös syrjäyttää yleissäännöksen (specialia generalibus derogant). Perustamissopimuksen 6 artiklassa vahvistettua syrjäntäkiellon periaatetta on näet sovellettava ”sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista”. Tuossa asiassa oli kyse, kuten jo totesin, Saksan lainsäädännössä säädetystä oikeudenkäyntikulujen maksamista koskevasta vakuudesta, jota vaadittiin vain muiden maiden kansalaisilta ja jolla oli vaikutusta palvelujen tarjoamisen vapauteen, koska sillä vaikeutettiin muiden jäsenvaltioiden kansalaisten ammattitoimintaa Saksassa.

11. Tämän jälkeen yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli asiassa Mund & Fester sitä, onko Saksan siviililain eräs oikeussääntö, jonka nojalla voidaan ryhtyä turvaamistoimenpiteeseen tilanteissa, joissa on pelättävissä, että ”jos tällaiseen toimenpiteeseen ei ryhdytä, päätöksen täytäntöönpano olisi mahdotonta

tai huomattavasti hankalampaa”, yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa. Riidanalaisessa säännöksessä säädettiin lisäksi, että ”riittäväna edellytyksenä turvaamistoimenpiteelle on pidettävä sitä, että tuomio on pantava täytäntöön ulkomailla”, ja siinä näin ollen luotiin lakiin perustuva oletama (iuris et de iure) asiasta. On muistutettava, että kansallisen tuomioistuimen kyseisessä asiassa esittämä kysymys koski Brysselin yleissopimusta. Yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin muotoili kysymyksen uudelleen, kuten julkisasiamies Tesauro ehdotti, tarkastellakseen, oliko kansallinen oikeussääntö yhteensopiva myös syrjäntäkiellon yleisen periaatteen kanssa, joka tuolloin sisältyi perustamissopimuksen 7 artiklaan.

Muotoiltuaan ongelman näin yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi sen toteamalla, että 7 artikla koski myös tuolloin kyseessä ollutta asiaa, vaikkakin perustamissopimuksen 220 artiklan ja Brysselin yleissopimuksen asiaankuuluvien sopimusmääräysten välityksellä. Saksalainen prosessuaalinen oikeussääntö todettiin yhteensopimattomaksi yhteisön oikeuden kanssa edellä mainitsemieni muuttujien takia.

12. Kuinka ruotsalaiselle tuomioistuimelle annettava vastaus on muotoiltava, kun otetaan huomioon aiempi oikeuskäytäntö? Tarkastelen ensin, voidaanko tämä asia ratkaista pelkästään 6 artiklan yleisen määräyksen perusteella, vai sisältyykö syrjäntäkiellon periaate, siltä osin kuin sillä on tässä asiassa merkitystä, nimenomaisesti johonkin toiseen perustamissopimuksen määräykseen, jossa viitataan asiaa koskevaan erityislainsäädäntöön.

Perustamissopimuksen 6 artiklan soveltamisalasta on jo sanottu paljon. On kuitenkin selvää, että tällä määräyksellä on tarkoitus viimeistellä järjestelmä ja sillä voidaan täydentää yhteisön oikeusjärjestyksen mahdollisia aukkoja. Tältä kannalta katsottuna uskallan väittää, että määräys on luonteeltaan *toissijainen* suhteessa niihin erityisiin oikeussääntöihin, joilla on tarkoitus säätää tietyistä erityistilanteista. On lisäksi osoittautunut, että 6 artiklan määräyksen soveltamista voidaan rajoittaa silloin, kun periaate, jonka mukaan erityissäännös syrjäyttää yleissäännöksen, soveltuu tarkasteltavana olevaan asiaan. Toisin sanoen kyseinen oikeussääntö kattaa oikeusjärjestelmän yleisesti, mutta (kohtuullisilla ja perustelluilla) erityissäännöksillä siitä voidaan poiketa.

13. Tämän asian osalta on mielestäni tarkasteltava, rikotaanko Ruotsin oikeusjärjestykseen sisältyvällä säännöksellä *suoraan* vai ainoastaan *välillisesti* yhteisön oikeudessa turvattua oikeudellista tilannetta. Kyseessä ei tietystikään ole mikään uusi kysymys. Yhteisöjen tuomioistuin on jo, vaikkakin vain alustavasti, tulkinnut 6 artiklaa tällä toisella tavalla yhdistetyissä asioissa Phil Collins antamassaan tuomiossa ⁷.

14. Näissä viimeksi mainituissa yhdistetyissä asioissa antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin piti parempana soveltaa tekijänoikeuksien suojaan 7 artiklassa vahvistettua syrjäntäkiellon periaatetta ”ilman, että tekijänoikeuksia olisi kuitenkaan tarpeen liittää 30, 36, 59 ja 66 artiklan erityismääräyksiin”.

Ottaen erityisesti huomioon kyseessä olevien oikeuksien luonteen yhteisöjen tuomioistuin totesi näin ollen tuossa tapauksessa, jossa vedottiin perustamissopimuksen eri määräyksiin, että näin määriteltyjen oikeuksien mahdollisella syrjinnällä rikotaan yhteisön oikeudessa määrättyjä vapauksia ja että perustamissopimuksen 7 artikla (nykyinen 6 artikla) on riittävä suoja tällaista syrjintää vastaan.

Kuten perustellusti on todettu ⁸, noissa yhdistetyissä asioissa tarkastelluilla oikeussäännöillä ei ollut välitöntä vaikutusta tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevaan oikeuteen. Näitä säädöksiä ei ollut laadittu vaikeuttamaan tämän oikeuden käyttämistä. Saksalaisella lailla oli kuitenkin negatiivinen vaikkakin ainoastaan välillinen vaikutus tekijänoikeuksien haltijoiden oikeudelliseen asemaan, koska sillä rajoitettiin tekijänoikeuksien haltijoiden oikeussuojaa. Tämän vuoksi asiassa turvaututtiin syrjäntäkiellon periaatteeseen sellaisena, kuin se on 7 artiklan kaiken kattavassa määräyksessä vahvistettu.

15. Tähän riitaan annettava vastaus löytyy mielestäni juuri tästä yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä. Tarkasteltavana oleva ruotsalainen oikeussääntö on luonteeltaan selvästi prosessuaalinen, ja sisältönsä puolesta tarkasteltuna sillä ei sellaisenaan ole tarkoitus säädellä taloudellista toimintaa eikä

⁷ — Yhdistetyt asiat C-92/92 ja C-326/92, Phil Collins, tuomio 20.10.1993, Kok. 1993, s. I-5145.

⁸ — Rossi, Principio di non discriminazione e diritti connessi al diritto di autore, teoksessa Foro Italiano, 1994, osa IV, kohta 316.

sillä myöskään ole tarkoitus luoda esteitä tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle. Oikeussäännöllä kuitenkin välillisesti vaikutetaan kyseisen vapauden käyttöön, koska sen takia tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvistä liiketoimista ja kaupoista aiheutuvien riitojen ratkaiseminen on vaikeampaa.

Perustamissopimuksen 6 artiklan itsenäisyys

16. Edellä esitetyt seikat osoittavat, että kansallinen tuomioistuin on perustellusti vedonnut 6 artiklaan oikeussääntönä, jonka perusteella on arvioitava, onko ruotsalainen laki yhteisön oikeuden mukainen. Ainoa ongelma on siis se, onko kyseessä sellainen muuttuja, joka ei ole ainoastaan välttämätön, vaan myöskin riittävä siihen, että käsiteltävänä olevassa kysymyksessä vaadittu tarkastelu saadaan toteutetuksi. Totean tämän, koska muissa vastaavissa käsiteltävänä olleissa asioissa yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että syrjintäkiellon periaatetta voidaan soveltaa ainoastaan yhdessä niiden sopimusmääräysten kanssa, joihin jäsenvaltiot ovat oikeusasioita koskevan yhteistyön alalla sitoutuneet. Tarkoitin juuri asiassa *Mund & Fester* annettua tuomiota⁹. Tuosta tuomiosta ilmenee, että vastaava saksalainen prosessuaalinen oikeussääntö on yhteensopimaton perustamissopimuksen 7 ja 220 artiklan määräysten kanssa; näitä artikloja tosin on luettu yhdessä Brysselin yleissopimuksen kanssa. Yhteisöjen tuomioistuimen antamaan vastaukseen vaikutti tuossa asiassa kuitenkin jo se, kuinka kansallinen tuomioistuin oli muo-

toillut esittämänsä kysymyksen, sillä on muistettava, että kysymyksessä viitattiin ainoastaan Brysselin yleissopimukseen. Katson, että tuolloin viitattiin yleissopimukseen vain kyseisen asian erityispiirteiden vuoksi ja sen vuoksi, että oli tarpeen tulkita 7 artiklaa kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksessään esittämän sanamuodon mukaisesti. Koska yhteisöjen tuomioistuin teki ratkaisunsa tuossa asiassa näiden yhdessä luettujen määräysten nojalla täydentämällä perustamissopimuksen 7 artiklan määräystä Brysselin yleissopimuksen määräyksillä, mielestäni on siis katsottava, että näihin määräyksiin on vedottu täydellisyyden vuoksi.

17. Se seikka, että 6 artiklassa vahvistettu syrjintäkiellon periaate on täysin itsenäinen ja ettei sitä tarvitse tukea jäsenvaltioiden oikeusasioita koskevan yhteistyön alalla tekemillä sopimuksilla, jotta periaatteella olisi vaikutusta kansallisiin prosessisäännöksiin, on muuten todettu riittävän selvästi yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisemassa eräässä toisessa asiassa. Riittää, kun muistetaan paitsi jo edellä mainittu yhdistetyissä asioissa *Phil Collins* annettu tuomio¹⁰, myös asiassa *Cowan* annettu tunnettu tuomio¹¹, jossa yhteisöjen tuomioistuin juuri vahvisti, että "yhteisön oikeudessa vahvistetun yhdenvertaisen kohtelun edellytyksenä ei voi olla se, onko jäsenvaltion ja sen valtion välillä, jonka kansalainen asianomainen henkilö on, tehty vastavuoroinen sopimus". Kun asia kerran on näin, mikään ei estä sitä, että kielletään soveltamasta jatkossa Ruotsin riidanalaista oikeussääntöä yhteisön oikeuden

10 — Ks. edellä alaviite 7, tuomio 20.10.1993.

11 — Ks. edellä alaviite 1, tuomio 2.2.1989 ja aiempi asia 1/72, *Prilli*, tuomio 22.6.1972, *Kok.* 1972, s. 457.

9 — Ks. edellä alaviite 6, tuomio 10.2.1994.

soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa, vaikkei olisi olemassa kansainvälisiä erityissopimuksia, joilla asiaa on tarkoitus säädellä. Ruotsin hallituksen esittämät vastakkaiset huomautukset voidaan jättää huomiotta. Perustamissopimuksessa vahvistetun syrjintäkiellon perusteella jäsenvaltioilla on todellinen velvollisuus tunnustaa vastavuoroisesti tällaiset tuomiot yhteisön oikeuden soveltamisalalla. Yhteisön oikeuden soveltamisalan osalta on lisäksi todettava, että perustamissopimuksen 220 artiklan määräys ja Brysselin yleissopimus eivät koske syrjintäkiellon periaatteen täytäntöönpanoa vaan niillä pyritään

yksinkertaistamaan ja yhdenmukaistamaan tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen toteutumisen edellyttämiä vaatimuksia.

18. Lopuksi on lyhyesti käsiteltävä 6 artiklan välitöntä sovellettavuutta. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo täsmentänyt¹², tämä määräys on välittömästi sovellettavaa oikeutta myös yksityisten välisissä suhteissa, vaikka kyseessä on yhteisön primäärioikeuden määräys.

VI Ratkaisuehdotus

19. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin päättäisi ottaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi, se ratkaisisi kysymyksen seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan vastaista on, että yhteisön jäsenvaltion kansalaiselta vaaditaan Ruotsin kuningaskunnan lain 1980:307 1 pykälässä säädetyn kaltaista vakuutta oikeudenkäyntikulujen maksamisesta, kun oikeudenkäyntiasia liittyy yhteisön oikeudessa taattujen perustavanlaatuisten vapauksien käyttämiseen.

12 — Ks. em. yhdistetyt asiat Phil Collins.